

Research Paper

Sport and Sustainable Environmental Security**M. Shariati Feizabadi¹, R. Zare²**

1. Assistant Professor, Department of Human Sciences, Technical and Vocational University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

2. Assistant Professor of Tourism Management, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

Received: 2022/12/31**Accepted: 2022/03/18**

Abstract

The purpose of this study was to explain the position of sports in ensuring sustainable environmental security. The present study was a qualitative - description (content analysis). It was conducted in the field method. The statistical population included all experts in the field of political science and sports science who were interviewed using 13 snowball sampling based on theoretical saturation. In this study, two strategies have been used to validate the findings. First, the review was done by a research colleague and in the second stage, the peer review strategy was used. Findings of the present study indicated that sport has a role in strengthening the security of environmental sustainability in three categories of literature, technology and promotion. In addition, 15 concepts of using appropriate recycling systems, developing public transportation which is free of fossil pollutants, use of technologies and sports equipment in line with environmental protection, reducing the consumption of renewable energy, use of clean energy in providing cooling, heating and lightening of places, using applications to strengthen sustainability, as well as holding scientific conferences and meetings, , introducing sports elites as ambassadors of the environment, promoting sports eco-friendly, environmental education training, presenting national festivals, directing public opinion through sporting events, using specific environmental symbols, and finally using the philosophy of blending sport and soul sport with the environment, respectively, were the most important functions of sport in the development of sustainable environmental security. Although repetitive and cross-cutting decisions have somewhat diminished the term of environmental crisis, the need to pay double attention to the phenomenon of sports as a popular and low-cost tool can be the key to many of today's environmental issues in Iran.

Keywords: Energy, Waste, Green washing, Physical Activity

---

1. Email: mshariati@tvu.ac.ir

2. Email: rahimzarea@gmail.com

Extended Abstract

Background and Purpose

Nowadays, the security of citizens is tied to areas that governments not only do not have enough control over, but sometimes in some way affected the insecurity of citizens (1). The experience of the Islamic Republic of Iran in more than four decades since its revolution has shown that sport is a low-cost and useful tool to show its sovereignty in the world arena. The Copenhagen doctrine, meanwhile, has sought to shift security from a rigid and unchangeable concept to one influenced by a variety of cultural, economic, political, social, military and environmental factors, using public diplomatic resources.

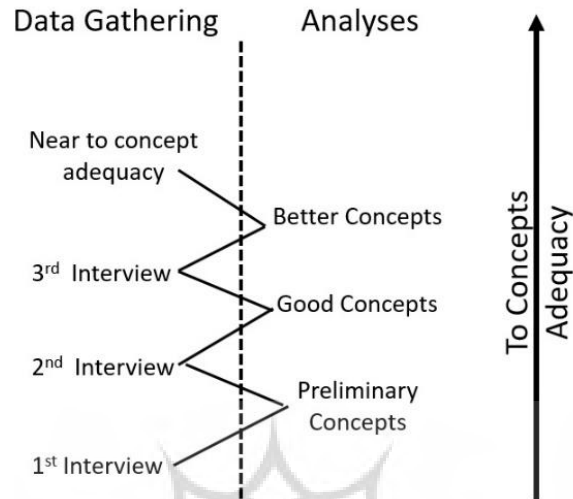
Due to the presence of sport as one of the major components of sustainable development (2), the Islamic Republic of Iran can also use this to develop its environmentally friendly activities. Due to the growing rate of environmental problems of Iran, including water scarcity, desertification, deforestation and other environmental pollutions, Iranian sports as a popular category inside and outside Iran can be a lever to strengthen and develop sustainable environmental security. Therefore, the present study has tried to use the Copenhagen doctrine to address the position of sports in strengthening sustainable environmental security.

Materials and Methods

The present study is applied research in terms of purpose and follows the paradigm of interpretiveism. Interpretive scholars explain the nature of science in a way that differs from positivism. From an interpretive point of view, science has an inductive method, it is not obtained only through the senses, and it is not devoid of values. In interpretiveism, popular knowledge is not dismissed as unscientific, but as a useful tool for explaining the events of everyday life and understanding the rich meanings that people give to their daily lives. In other words, the meanings that people use in their daily interactions are embedded in their popular knowledge, and understanding their world is not possible except through understanding popular knowledge (3).

The study used snowball sampling method. To estimate the sample size, the sampling process continues to the point where theoretical saturation is achieved. This means that by selecting the zigzags of the interviewees and then implementing and analyzing them immediately, this process is repeated so that no new findings are added to the previous ones. Therefore, the present study reached theoretical saturation after 13 interviews, the same number of which was used as a study sample (Figure 1):

Figure 1- The procedure of adequacy in qualitative sampling

Results

In the first round of Delphi, 2 out of 18 concepts, were recognized as very insignificant indicators, 2 debatable concepts and 14 important and very important concepts. In addition, given the semi-open questionnaire that included the question entitled: "Tokyo 2020 Olympics are considered the greenest Olympic Games in the history of the Games; what role do you think sport plays in strengthening the environmental security of countries? Do you have a specific example in mind?",

experts approved the quality of the questionnaire. Indeed, it can show the validity of questionnaire. In the second round of Delphi, all the results of the first round were provided to the experts along with a questionnaire. According to experts, in the second round, three indicators were identified as insignificant and the rest (15) as important and very important factors of sustainable environmental security challenges related to sports. According to text, 15 concepts with a mean score higher than 3.75 in two Delphi rounds were obtained as very important and important concepts. Among the concepts related to environmental safety, use of appropriate recycling systems (4.73), development of public transportation free of fossil pollutants (4.64), use of technology and equipment design are the most significant concepts. Besides, sports in line with environmental protection (4.48) is the most important concepts causing sports to affect sustainable environmental security, according to the previous studies.

Discussion

Nowadays, environmental concerns have become a serious security issue in international relations and have raised significant concerns for governments. Demonstrations of *Zayandehrud* in December 2021 and dehydration of arid and semi-arid regions such as Isfahan and Khuzestan provinces in recent years have caused unrest, riots, and violations of human security and ultimately endangering the national security of the country. There is no turning point for it. Although repetitive and cross-cutting decisions have somewhat diminished the term *environmental crisis*, the need to pay double attention to this issue through popular tools and at the top of it, sporting events can solve many of today's environmental issues in Iran. Therefore, according to the findings of the present study and the experiences of successful countries in this field, the following suggestions are presented:

- Using sporting events as a showcase to display environmentally friendly activities and familiarize the public, especially children.
- Facilitating and promoting the achievements, innovations and inventions of environmentalists in sports venues in order to familiarize the public.
- Developing and concluding memorandums of cooperation between the institutions in charge of sports in the country, including the National Olympic Committee and the Ministry of Sports and Youth.
- Using athletes as community-approved ambassadors to attract public assistance to rehabilitate endangered habitats such as those in Lake Urmia.

References

1. Farahani, Sh. & Mirzaei, M. (2017). The impact of environmental security threats to the national security of Iran. *Political and International Researches Quarterly*, 7(29), 171-191. (Persian)
2. Hoepfl, M. C. (1997). Choosing qualitative research: A primer for technology education researchers. Volume 9 Issue 1 (fall 1997).
3. Mallen, C., & Dingle, G. (2020). Conclusions: Envision the future in sport environmental sustainability (sport-ES). In *Sport and Environmental Sustainability* (pp. 261-267). Routledge.

ورزش و امنیت پایدار محیط زیست

مهدی شریعتی فیض آبادی^۱، رحیم زارع^۲

۱. استادیار گروه علوم انسانی، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۲. استادیار مدیریت گردشگری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۷

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۱۱

چکیده

هدف تحقیق حاضر تبیین جایگاه ورزش در تامین امنیت پایدار محیط زیست بود؛ پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع کیفی (تحلیل محتوا) بود که بصورت میدانی اجرا گردید. جامعه آماری شامل متخصصین حوزه علوم سیاسی و علوم ورزشی بود که با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی و بر اساس اشباع نظری با ۱۳ نفر مصاحبه گردید؛ در این پژوهش برای اعتباربخشی به یافته‌ها از دو راهبرد استفاده شده است. نخست، بازبینی توسط همکار پژوهشی و در مرحله دوم از راهبرد بازبینی هم‌تایان استفاده گردید؛ یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد ورزش در سه مقوله ادبیات‌سازی، تکنولوژی و ترویج در تقویت امنیت پایداری محیط زیست نقش دارد؛ مضافاً ۱۵ مفهوم استفاده از سیستم‌های باز یافتی مناسب، توسعه حمل و نقل عمومی عاری از آلاینده‌های فسیلی، استفاده از فناوری‌ها و تجهیزات ورزشی همسو با حفظ محیط زیست، کاهش مصرف انرژی‌های تجدید پذیر، ادبیات‌سازی با برگزاری کنفرانس‌های علمی، نشست‌ها و هم‌اندیشی‌ها، استفاده از انرژی پاک در تامین سرمایه‌ش، گرمایش و روشنایی اماکن، استفاده از برنامه‌های کاربردی تقویت پایداری، معرفی نخبگان ورزشی به عنوان سفیران زیست‌محیط، ترویج و توسعه ورزش‌های سازگار با محیط زیست، پرهیز از شعارزدگی، آموزش حفظ زیست محیط، ارایه جشنواره‌های ملی، جهت‌دهی به افکار عمومی از طریق رویدادهای ورزشی، استفاده از نمادهای خاص محیط زیستی و در نهایت استفاده از فلسفه ورزش و آمیختگی روح ورزش با محیط زیست به ترتیب مهمترین کارکردهای ورزش در توسعه امنیت پایدار محیط زیست بود. تصمیمات دفعی و مقطعی اگرچه تا حدودی موجب کم‌رنگ شدن واژه بحران محیط زیست شده اما لزوم توجه مضاعف به پدیده ورزش به عنوان ابزاری پرمخاطب و کم‌هزینه می‌تواند گره‌گشای بسیاری از مسائل امروز محیط زیست ایران باشد.

واژگان کلیدی: انرژی، پسماند، سبزشویی، فعالیت بدنی

1. Email: mshariati@tvu.ac.ir

2. Email: rahimzarea@gmail.com

مقدمه

از زمان پایان جنگ جهانی دوم و کاهش امنیت بعد نظامی امنیت ملی، محققان مطالعات استراتژیک و امنیت ملی عموماً کوشیده‌اند با تعمیق و توسعه امنیت ملی ابعاد جدیدی برای آن قائل شوند (قاسمی، ۲۰۰۸، ۵۲۸). امنیت به رغم تعریف سرد و سخت نظامی گذشته، امروزه به عنوان مفهومی نرم به نبود "تهدید وجودی" تعبیر می‌گردد؛ امنیت در واقع توانایی کشور در دفع تهدیدهای خارجی علیه حیات سیاسی یا منافع ملی است (علیزاده و پیشگاهی فر، ۲۰۱۱، ۱۰۹). مکاتب گوناگونی وجود دارند که هر یک دیدگاه خاصی را نسبت به مسائل امنیتی دارند؛ برای مثال واقع‌گرایان نگاهی سخت به امنیت دارند و فقدان تهدید را به مثابه امنیت ملی می‌دانند (آذرشب و همکاران، ۲۰۱۷). امروزه امنیت محدود به آرامش پس از جنگ‌های ویرانگر و توانایی نظامی نشده بلکه به تمام سطوح زندگی مدرن انسان‌ها راه می‌گشاید و مربوط می‌شود (فراهانی و میرزایی، ۲۰۱۶، ۱۷۲). نظریه کپنهاگ^۱ تنها رهیافتی است که صرفاً مبتنی بر مطالعات امنیتی است (زارع زاده ابرقویی، ۲۰۱۷)؛ نظریه کپنهاگ با ابعاد پنج‌گانه محیط زیست، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی و نظامی، معتقد است به رغم آنکه امنیت ملی مرکز ثقل مطالعات است اما چنانچه دولتی نتواند امید به زندگی، امنیت محیط زیستی و اقتصادی را برای کشور خود فراهم نماید فاقد هرگونه امنیت ملی است (آذرشب و همکاران، ۲۰۱۷). در رویکرد نوین جهانی به موضوع امنیت، تهدیداتی که ناپایداری، تخریب، توزیع نامناسب و محدودیت در برخی منابع محیط زیستی می‌تواند بر حوزه امنیت ملی کشورها ایجاد نماید از جایگاه و اولویت ویژه برخوردار است. بر همین مبنا، با توجه به پیامدهای گسترده و اجتناب ناپذیر چالش‌های محیط زیستی و اولویت پیشگیری در مسائل امنیتی، شناسایی نقاط آسیب‌پذیر و تأثیراتی که این چالش‌ها بر امنیت ملی کشورها دارد، به منظور جلوگیری از تبدیل شدن آنها به بحران، ضروری می‌نماید (خرسندی و همکاران، ۲۰۱۸، ۱۱۵). محیط زیست به عنوان یکی از ارکان سه‌گانه پایداری و به عنوان ستون منشور المپیک نقش بسزایی در تقویت امنیت ملی کشورها دارد؛ محیط زیست به عنوان مادر بشریت در نیم قرن اخیر مورد توجه بیش از پیش نهادهای بین‌المللی قرار گرفته است (لولاند^۲، ۲۰۰۶، ۱۵۱). در چهاردهه گذشته سازمان ملل متحد جنبشی بین‌المللی برای حفظ اکوسیستم زمین برآه انداخته و در اولین نوبت در سال ۱۹۷۲ این سازمان کنفرانسی بین‌المللی با عنوان "تنها یک زمین؛ مراقبت و حفظ سیاره کوچک" را با پررنگ کردن موضوعات محیط‌زیستی برگزار کرد

¹ Copenhagen Theory

² Loland

(اوگاندریده^۱، ۲۰۱۸، ۵۶). یافته‌های علمی پیرامون این بعد پایداری نشان می‌دهد در یکصد سال گذشته دمای زمین یک درجه و تا انتهای این قرن ۰/۳ درجه سانتی‌گراد افزایش خواهد داشت که این موضوع با اثرات مختلفی مانند آلودگی هوا، گازهای گلخانه‌ای، تولید پسماند، مصرف انرژی، آلودگی صوتی و نوری، آسیب، تخریب زمین و آلودگی آب‌های زیرزمینی همراه است (اخوان کاظمی و همکاران، ۱۳۹۸، ۲۷)؛ این عوامل سبب گردید تا امروزه مفهوم پایداری بیش از پیش مورد توجه صاحب‌نظران و متخصصین امر قرار گیرد. در واقع جهانی که در آن زندگی می‌کنیم یک سیستم بسته است که هر پدیده بر دیگری تاثیرگذار است. به عنوان مثال تصمیم پدران ما بر کاشت درخت بر زندگی فرزندانمان تاثیرگذار است و این در واقع همان پایداری محیط زیستی است که حفظ زمین را به بهترین شکل برای نسل آینده و عدم کاهش منابع طبیعی تعریف می‌کند (اختیاری، عیدی و شعبانی مقدم، ۲۰۱۸). از دید دینگل^۲ (۲۰۱۶) ابعاد پایداری در جدول ۱ گزارش شده است:

جدول ۱. ابعاد پایداری (دینگل، ۲۰۱۶)

محیط زیست	طبیعت	نیازهای انسانی	محیط زیست
			<p>خاک، آب، هوا، سیستم اکولوژیک، مواد معدنی، زغال سنگ، آهن، طلا، اورانیوم، گاز طبیعی، نفت خام و غیره</p>
اجتماعی	انسانی	اجتماعی	<p>هوش انسانی، مهارت، دانش، توانمندی، سلامت، انگیزه و غیره</p> <p>خانواده، ارتباطات، مدارس، دانشگاه، سیستم قانونی، اتحادیه تجارت، سیستم‌های سیاسی</p>
اقتصادی	تولیدی مالی	اقتصادی	<p>جاده، ساختمان، حمل و نقل، امکانات، کارخانه، استادیوم، استخر</p> <p>سرمایه‌گذاری، گروه‌های حمایتی و غیره</p>

پایداری تامین نیازهای حال بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهای خود است. این مفهوم اگرچه اشتراکاتی با سبز بودن دارد، اما سبز بودن فرآیندی است برای رسیدن به پایداری که غایت کار است. از یک سو محیط زیست در کنار اجتماع و اقتصاد یکی از ابعاد اصلی پایداری تعریف می‌شود و از سوی دیگر محیط زیست یکی از مفاهیم سه‌گانه و ارکان اصلی منشور المپیک در کنار ورزش و فرهنگ است (ایسک و موستاکاس^۳، ۲۰۲۰، ۹)؛ محیط زیست به عنوان هر

1. Ogunrinde
2. Dingle
3. Isik & Moustakas

چیزی که یک موجود یا مجموعه ای از موجودات زنده را احاطه کرده و شامل هر دو نوع عوامل طبیعی و انسانی است.

میان ورزش و امنیت پایدار موازنه‌ای مشهود وجود دارد جایی که ورزش فضایی مشترک برای همه شرکت کنندگان فارغ از رنگ، جنسیت، نژاد و غیره فراهم و از سوی دیگر به روح قانون و عدالت احترام می‌ورزند (ترندافیرولا، ۲۰۱۴)؛ این موضوع در واقع ماهیت توسعه پایدار مبنی بر اراده جامعه ای برای حفظ اکوسیستم با مشارکت فعال و مثبت همه مردم است؛ هر فعالیت ورزشی تحت تاثیر مکان و شرایط محیط زیستی خاصی قرار دارد. ورزش بدلیل اثرگذاری بر میلیاردها نفر از مردمان جهان فرصتی بی‌نظیر در توسعه اهداف پایداری محیط زیست است.

اگرچه موضوعات مرتبط با محیط زیست برای اولین بار در بازی‌های المپیک ۱۹۳۲ لیک پلاسید مطرح شد (بابا و همکاران، ۲۰۲۱، ۲۴)، موضوع ورزش و محیط زیست از آغاز دهه ۱۹۹۰ میلادی و بدنبال آن در جشن سده المپیک بنام کنگره وحدت در ۱۹۹۴ برگزار گردید. کمیته بین‌المللی المپیک به عنوان بزرگترین نهاد ورزشی جهان در ۱۹۹۲ به برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد پیوست تا از این طریق اهداف این برنامه تقویت گردد. در خلال کنگره سال ۱۹۹۵ کمیته بین‌المللی المپیک خلا محیط زیست را احساس و در کنار ورزش و فرهنگ به عنوان دو ستون منشور المپیک، محیط زیست را نیز در قالب پاراگرافی به این اساسنامه اضافه کرد. در ۱۹۹۹ کمیته بین‌المللی المپیک الزام بهبود و توسعه محیط زیست را به عنوان یکی از ارکان اساسی اعطای میزبانی به شهرهای مختلف اعلام نمود (میلینگتون و همکاران، ۲۰۲۱، ۵۴).

از اوایل دهه ۲۰۰۰ میلادی عملکرد مدیران ورزشی و سازندگان تجهیزات و وسایل ورزشی بر محیط زیست از ابعاد مختلف مانند آلودگی آب و هوا، سروصدای زیاد، آلودگی نوری، ترافیک، استفاده از منابع طبیعی تجدید ناپذیر مانند آب، کاغذ، چوب، تولید گازهای گلخانه‌ای بر اثر استفاده از وسایل برقی سوراخ شدن لایه اوزون در اثر به کارگیری تجهیزات سرمایشی، استفاده از مواد شیمیایی و آفت‌کش‌ها در زمین‌های چمن؛ استخرها و مصرف بیش از حد آب و غیره مورد بررسی قرار گرفته است (نظام‌دوست، ۲۰۱۳). مالن و دینگل (۲۰۲۰) در فصلی از کتاب خود با عنوان آینده رویایی در پایداری محیط زیستی، تلاش کرده‌اند تا پژوهش‌های متعدد و گوناگون پیرامون ورزش و محیط زیست را در قالب سه محور اصلی (۱) تشویق مباحثه پیرامون ارتباط ورزش و زیست‌محیط (۲) عملیاتی کردن

1. Trendafirola
2. Baba & et al
3. Mallen & Dingle

نتایج پژوهش های مرتبط با محیط زیست و ورزش به منظور پیشرفت دانش این موضوع (۳) بازنگری در تصویر ورزش به عنوان زمینه توسعه رفتار پایداری تقسیم بندی نماید. پریچ و همکاران^۱ (۲۰۱۸) در مقاله ای به بررسی تجربه گردشگران ورزشی و نقش محیط زیست، ایمنی و امنیت در کسب و کار رویداد ورزشی پرداخته و معتقد است محیط زیست نقش بسزایی در توسعه گردشگری ورزشی بویژه گردشگری ورزشی رشته های ورزشی هوای آزاد دارد. سودرمن^۲ (۲۰۱۶) جام جهانی فوتبال ۲۰۰۶ آلمان را اولین دوره مسابقاتی می داند که با طراحی هدف سبز در چهار حوزه آب، زباله، انرژی و حمل و نقل تلاش کرد تا محیط زیست کمترین آسیب را در برگزاری این مسابقات ببیند. مالن، استیونز و آدامز^۳ (۲۰۱۵) موانع ساختاری، سازمان یافته و فرهنگی را از جمله مهمترین موانع راه اندازی جنبش سبز در رویدادهای ورزشی می دانند. پریوس^۴ (۲۰۱۳)، مشارکت در رویدادهای ورزشی را مهمترین عامل ایجاد میراث سبز برای شهر/کشور میزبان می داند؛ او در ارزیابی خود اظهار داشت که محتوای برنامه های سبز و محیط زیستی دامنه وسیعی را شامل می شود که موارد زیادی چون کاهش تولید کربن تا استفاده از انرژی خورشیدی برای حمل و نقل عمومی را در بر می گیرد. او پیشنهاد کرد که اولین گام برای برگزاری محیط زیست رویدادهای ورزشی زمانی برداشته می شود که مسئولان برگزاری محیط زیست را به عنوان یک راهبرد در برنامه خود قرار دهند؛ از دید وی دومین گام در برگزاری سبز رویدادهای ورزشی آنست که نامزدها به و تعهدات خود در این زمینه پایبند باشند؛ از دید اختیاری و همکاران (۲۰۱۸) مشارکت اجتماعی مردم در حوزه محیط زیست زمانی عینیت پیدا می نماید که مردم بدانند چه مخاطراتی محیط زیست آنها را تهدید می نماید؛ علت آن چیست و چگونه می توان با بهبود عملکرد یا تغییر رفتار به رفع آنها کمک نمود. پویس سه شنبه های بدون خودرو، راه اندازی رشته های نوین مانند پاک ورزشی، تبلیغات رسانه ای برای "ایران فعال" به ویژه در برنامه های ورزشی و سایر فعالیت های آموزشی مهمترین عامل در برانگیختن افراد در جهت ارتباط بین ورزش و محیط زیست است. اختیاری، عیدی و شعبانی مقدم (۲۰۱۸) در پژوهشی به تعیین مدل عوامل اثرگذار بر توسعه فرهنگ محیط زیستی در ورزش پرداخته و شش عامل آموزش، پژوهش، مدیریت، ساختار، فرهنگ سازی و راهکار ملی را به عنوان عوامل موثر گزارش کرده است. بوژمهرانی و رضوی (۲۰۱۴) نیز در پژوهشی به ارایه راهکارهای توسعه فرهنگ محیط زیستی در ورزش پرداخته و

1. Peric & et al
2. Suderman
3. Mallen, Stevens and Adams
4. Preuss

معتقدند یک ورزشکار رابطه ای عمیق تر با طبیعت دارد؛ چرا که او حداقل ۴ برابر بیشتر نفس می کشد و به همین میزان آب و سایر منابع طبیعی را بیشتر مصرف می کند. این پژوهشگران آلودگی های محیط زیست جهان امروز را در گازهای گلخانه ای، باران اسیدی، کاهش جنگل ها، آلودگی دریاها، آلودگی استخرها، تخریب لایه اوزون، کاهش نوع جانوران، بیابان زایی و حمل و نقل زیان ده گزارش کرده اند. توفیق، منوچهری و کلاهی (۲۰۲۱) در کتاب خود شیوع ویروس زیکا و شرایط حاد پاندمی کووید ۱۹ را مهمترین عوامل اثرگذار بر برگزاری المپیک تابستانی ۲۰۱۶ ریو و ۲۰۲۰ توکیو گزارش کردند. از دید حیدری و جمشیدی (۲۰۱۶) مسائل مرتبط با بحران بی آبی و آلودگی هوا به لحاظ شرایط بحرانی و ابعاد امنیتی آن، اهمیت فوری و حیاتی دارند. بنابراین آنچه به مقاله حاضر ضرورت می بخشد، اولویت یافتن و دارای جایگاه شدن امنیت محیط زیستی و شناسایی دسته ای از اساسی ترین چالش های محیط زیستی پیش روی جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر است. زاده عمران و فرد زهرا (۲۰۱۱) در مقاله ای با روش تحلیل محتوا ضمن بررسی مفهوم امنیت ملی و امنیت زیست محیطی به بررسی تفاوت دیدگاه ها نسبت به امنیت زیست محیطی در دوران کنونی و دوران نظام دو قطبی در جهان می پردازد. نتایج حاصله از این پژوهش نشان دهنده آن است که تخریب عوامل زیست محیطی نتیجه نیروهای اقتصادی و اجتماعی غیر شخصی است و تهدیدات حاصله از آن به یک دولت دشمن و یا موجودیت سیاسی مستقل مربوط نمی شود و راه حل های مشارکتی می طلبد. اخوان کاظمی و همکاران (۲۰۱۹) معتقدند تغییرات آب و هوایی آتی بر همگرایی ملی جوامع و صلح و امنیت پایدار و امنیت نظام بین الملل تأثیراتی غیر قابل انکار بر جای خواهند گذارد و منشا انواع جدیدی از منازعات خواهند شد. مشهدی، سالم و نیایقی (۲۰۱۹) با بررسی تروریسم محیط زیستی، آنرا به کارگیری عوامل زیست محیطی در حملات تروریستی می دانند. از دید آنها مهم ترین اهداف در ورای این حملات انتقام گیری حاصل از شکست در ابراز وجود در عرصه سیاست و اجتماع و نیز تحقق بخشیدن به ظهور جهانی آرمانی و عاری از شیطان و نیروهای شیطانی است. قوام و مصطفی (۲۰۲۰) ضمن بررسی اصل مفهوم محیط زیست به عنوان مقوله ای امنیتی، به پاسخ به این سوال پرداختند که "مهمترین محورها و موضوعات مطرح شده، در نظریه های روابط بین الملل نسبت به تحول پارادایمی امنیت زیست محیطی چه بوده اند و در آنها چه مسائلی طرح شده است؟" در این زمینه، آنها معتقدند در سال های بعد از ۱۹۹۱ یعنی پس از جنگ سرد مسائلی همچون گرمایش زمین، تخریب فضاها، سبز و تأثیر مخرب مدرنیته در ابتدا از سوی نظریه پردازان اجتماعی مورد نقد و بررسی قرار گرفت و سپس نظریات مطرح روابط بین الملل همچون رئالیسم و لیبرالیسم توجه خاصی به این موضوع داشتند. رئالیست ها اساساً مساله امنیت زیست محیطی را در قالب توجه به مقوله حفظ

امنیت جهانی نگاه می‌کنند و برخلاف آنها لیبرال‌ها بر همکاری دسته‌جمعی برای حفظ نظم بین‌الملل، امنیت زیست‌محیطی را لحاظ می‌کنند، نه همچون یک مسئله امنیتی؛ فراهانی و میرزایی (۲۰۱۶) نیز عدم برنامه ریزی و آمادگی حکومت و جامعه در برابر یک اقدام بیوتروریستی کلیه ابعاد سیاسی، اجتماعی، اقتصادی کشور را تحت تاثیر قرار داده و باعث ایجاد فاجعه ای عظیم می‌شود، آگاهی و آموزش مردم، همچنین برنامه ریزی دولت در زمینه تهدیدات و حوادث غیر منتظره و غیر طبیعی از جمله بیوتروریسم نقش اساسی و کلیدی در کاهش و مهار اثرات بحران های ایجاد شده ناشی از این حوادث ایفا می‌کند.

امروزه امنیت شهروندان به حوزه‌هایی گره خورده است که دولت‌ها نه تنها بر آن‌ها کنترل کافی ندارند بلکه بعضاً به گونه‌ای بر آنها اثر گذاشتند که زمینه ناامنی شهروندان را فراهم کردند (فراهانی و میرزایی، ۲۰۱۶، ۱۷۲)؛ تجربه جمهوری اسلامی ایران در بیش از چهار دهه از زمان انقلاب خود نشان داده است ورزش ابزاری کم هزینه و پرفایده برای نمایش حاکمیت خود در عرصه جهانی است؛ در این میان مکتب کپنهاگ با نگرشی نرم و با استفاده از منابع دیپلماتیک عمومی تلاش کرده است تا امنیت را از مفهومی سخت و غیرقابل تغییر به مفهومی متأثر از فاکتورها و مولفه های مختلفی در زمینه های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، نظامی و محیط زیستی معرفی که با توجه به حضور ورزش به عنوان یکی از درشت مولفه‌های توسعه پایدار، جمهوری اسلامی ایران نیز می‌تواند از این رهگذر برای توسعه فعالیت‌های دوستانه محیط زیستی خود استفاده نماید. با عنایت به مصائب روزافزون محیط زیستی ایران از جمله کم آبی، بیابان زایی، جنگل زدایی و سایر آلودگی‌های محیط زیستی، ورزش ایران به عنوان مقوله‌ای پرمخاطب در داخل و خارج از ایران می‌تواند اهرمی برای تقویت و توسعه امنیت پایدار محیط زیستی باشد؛ لذا پژوهش حاضر تلاش کرده است تا با استفاده از مکتب کپنهاگ به جایگاه ورزش در تقویت امنیت پایدار محیط زیست از دریچه مکتب کپنهاگ بپردازد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و ذیل پارادایم تفسیرگرایی جای می‌گیرد. پژوهشگران تفسیرگرا، ماهیت علم را به شیوه‌ای متمایز از اثبات گرایی توضیح می‌دهند. از دیدگاه تفسیری علم روشی استقرایی دارد صرفاً از طریق حواس به دست نمی‌آید و خالی از ارزش‌ها نیست. در تفسیرگرایی، دانش عامیانه با برچسپ غیر علمی کنار نهاده نمی‌شود، بلکه ابزاری سودمند برای تبیین رخدادهای زندگی روزمره و درک آن معانی سرشار است که مردم به زندگی روزمره خود می‌دهند. به عبارتی

دیگر، آن دسته از معانی که مردم در کنش‌های متقابل روزمره به کار می‌برند در دانش عامه آنان نهفته است و درک دنیای آنها، جز از طریق درک دانش عامیانه، امکان پذیر نیست (هوپفل^۱، ۱۹۹۷، ۶۶).

برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شده است. برای برآورد حجم نمونه فرایند نمونه‌گیری تا نقطه‌ای ادامه می‌یابد که اشباع نظری حاصل شود. بدین معناست که با انتخاب زیگزاگی مصاحبه شونده‌گان و سپس پیاده‌سازی و تحلیل بلافاصله آن‌ها این فرایند آنقدر تکرار می‌شود که یافته جدیدی به طبقات پیشین اضافه نشود. لذا پژوهش حاضر پس از ۱۳ مصاحبه به اشباع نظری رسید که همین تعداد به عنوان نمونه مطالعاتی مورد استفاده قرار گرفت (شکل ۱):

شکل ۱- فرایند حرکت زیگزاگی تا رسیدن به کفایت در نمونه‌گیری کیفی (محمدپور، ۱۳۹۸)

در پژوهش کیفی معیار اعتبار معادل روایی درونی در پژوهش کمی است. در این پژوهش برای اعتباربخشی به یافته‌ها از دو راهبرد استفاده شده است. نخست، بازبینی توسط همکار پژوهشی^۲ در این مرحله یافته‌های پژوهش در اختیار محقق دیگر و همکار پژوهش قرار گرفت. سپس از بازبینی و انجام اصلاحات، بازبینی در کدها، تم‌های فرعی اولیه و ثانویه انجام شد. این راهبرد تاکید بر اجماع

1. Hoepfl
2. Peer Debriefing

همکاران پژوهش برای رسیدن به اعتبار در داده‌ها دارد. در مرحله دوم از راهبرد بازبینی همتایان^۱ استفاده شد. در این مرحله یافته‌ها در اختیار محققان بی‌طرف خارج از تیم پژوهش قرار گرفت که تجربه انجام پژوهش‌های کیفی را دارند. لیکن با اعمال نظرات اعتبار به داده‌ها افزایش یابد (بیش، ۲۰۰۵).

یافته‌های پژوهش

جدول زیر نشان‌دهنده ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه مطالعاتی است؛ طبق این جدول اعضای گروه خبرگان دلفی شامل سه گروه اعضای هیات علمی علوم ورزشی و علوم سیاسی، مدیران دستگاه وزارت خارجه و مدیران ورزش صاحب اثر (کتاب، مقاله، یادداشت، مصاحبه) در حوزه ورزش و امنیت پایدار محیط زیستی بودند؛ سایر یافته‌ها در جدول ۲ آمده است:

جدول ۲- یافته‌های جمعیت‌شناختی نمونه مطالعاتی

شاخص	وضعیت	تعداد	درصد	شاخص	وضعیت	تعداد	درصد
مدیران عالی ورزش کشور	کمتر از ۳۰ سال	۴	۳۰/۷	۱	۷/۶		
مدیران وزارت امور خارجه	۳۰ تا ۴۰	۲	۱۵/۳	۲	۱۵/۳		
اعضای هیات علمی	۴۰ تا ۵۰	۳	۵۳/۸	۲	۱۵/۳		
دکتری	وضعیت سنی	۴	۸۴/۶	۵	۳۸/۴		
تحصیلی	وضعیت سنی	۷	۸۴/۶	۳	۲۳		
کارشناسی ارشد	۶۰ به بالا	۲	۱۵/۳	۱۳	۱۰۰		
کارشناسی	مجموع	۰	۰				

1. Peer Examination

بر اساس روش‌شناسی، در دور اول دلفی از میان ۱۸ مفهوم ۲ مفهوم به‌عنوان شاخص بسیار کم اهمیت، ۲ مفهوم قابل بحث و ۱۴ مفهوم مهم و بسیار مهم شناخته شدند. به‌علاوه با توجه به نیمه باز بودن پرسشنامه و ارایه سوال با عنوان "المپیک ۲۰۲۰ توکیو را سبزترین بازی‌های المپیک در تاریخ برگزاری مسابقات می‌دانند؛ بنظر شما ورزش چه نقشی در تقویت امنیت محیط زیست کشورها دارد؟ آیا مثال خاصی در ذهن دارید؟" کار آغاز گردید؛ خبرگان کیفیت پرسشنامه را مورد تایید که خود نشانه‌روایی است. در دور دوم دلفی کلیه نتایج دور اول به همراه پرسشنامه در اختیار خبرگان قرار گرفت؛ بر اساس نظر خبرگان در دور دوم ۳ شاخص به‌عنوان شاخص کم اهمیت و بقیه شاخص‌ها (۱۵) به‌عنوان عوامل مهم و بسیار مهم چالش‌های امنیت پایدار محیط زیستی مرتبط ورزش شناخته شدند. با توجه به جدول ۲، ۱۵ مفهوم با کسب میانگین امتیازی بالاتر از ۳/۷۵ در دو دور دلفی به‌عنوان مفهوم‌های بسیار مهم و مهم به‌دست آمدند. با توجه به جدول ۲، از میان مفاهیم مرتبط با امنیت محیط زیستی، استفاده از سیستم‌های بازیافتی مناسب (۴/۷۳)، توسعه حمل و نقل عمومی و عاری از آلاینده‌های فسیلی (۴/۶۴) و استفاده از فناوری و طراحی تجهیزات ورزشی همسو با حفظ محیط زیست (۴/۴۸) مهمترین مفاهیم اثرگذار ورزش بر امنیت پایدار محیط زیستی از منظر نمونه مطالعاتی بوده است:

جدول ۳- مفاهیم اثرگذار ورزش بر امنیت پایدار محیط زیستی (منبع: خبرگان مورد مطالعه)

متغیر	مقوله	مفاهیم	میانگین دور اول	انحراف معیار	میانگین دور دوم	انحراف معیار	نفرات
امنیت محیط زیستی	تقویت تمرکز تکنولوژی به محیط زیست	استفاده از فناوری و طراحی تجهیزات ورزشی همسو با حفظ محیط زیست	۴/۴۸	۰/۵۹	۴/۳۹	۰/۷۱	P8, P12, P2
		توسعه حمل و نقل عمومی و عاری از آلاینده‌های فسیلی	۴/۶۴	۰/۶۶	۴/۳۹	۰/۶۳	P5, P6, P13
		طراحی و به‌کارگیری برنامه‌های کاربردی تقویت پایداری	۴/۱۸	۰/۷۹	۴/۴۱	۰/۵۸	P3, P10, P12
		استفاده از انرژی پاک در تامین سرمایه‌گذاری گرمایش و روشنایی اماکن و فضاهای ورزشی	۴/۲۹	۰/۵۹	۴/۵۹	۰/۷۲	P1, P2, P12
		کاهش مصرف انرژی‌های تجدید پذیر	۴/۴۴	۰/۶۲	۴/۵۹	۰/۸۱	P5, P6, P9
		استفاده از سیستم‌های بازیافتی مناسب	۴/۷۳	۰/۶۷	۴/۵۲	۰/۶۹	P8, P9, P12

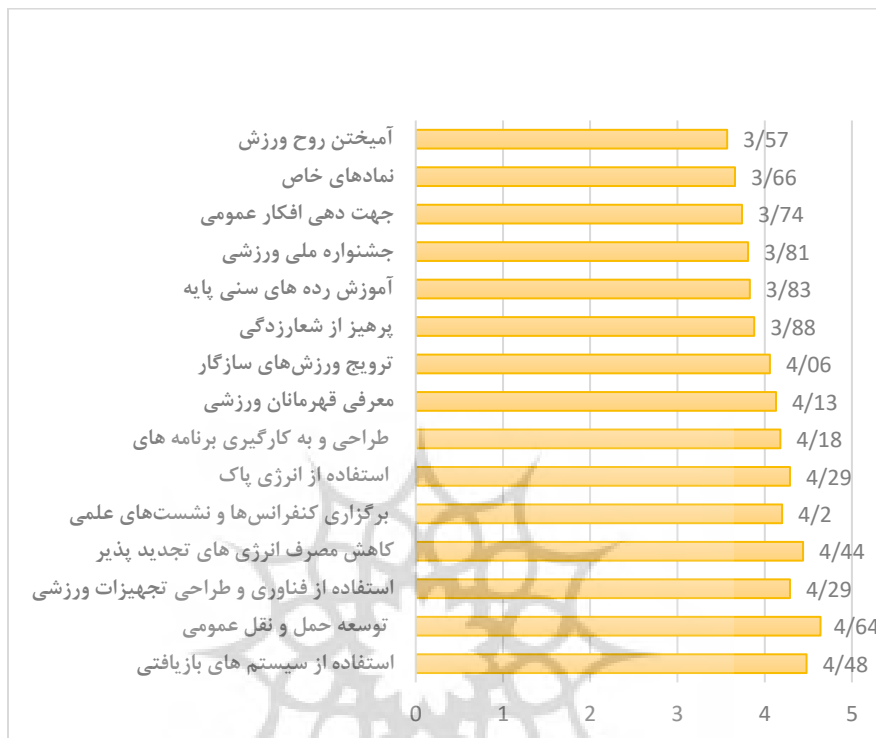

جدول ۳- مفاهیم اثرگذار ورزش بر امنیت پایدار محیط زیستی (منبع: خبرگان مورد مطالعه)

P3, P7, P9, P10	۰/۶۴	۳/۸۶	۰/۷۷	۳/۸۱	ارائه جشنواره های ورزشی با هدف نگاه داشت و توسعه محیط زیست	ادبیات سازی پیرامون ورزش و محیط زیست	امنیت محیط زیستی
P4, P9, P10, P6	۰/۷۹	۴/۳۳	۰/۷۸	۴/۲۰	برگزاری کنفرانس ها و نشست های علمی به منظور توسعه ادبیات حافظ محیط زیست		
P1, P2, P9	۰/۶۵	۳/۵۳	۰/۸۳	۳/۷۴	جهت دهی افکار عمومی و آگاهی بخشی آنها نسبت به اهمیت محیط زیست		
P2, P3, P12	۰/۶۸	۳/۸۸	۰/۸۴	۳/۵۷	آمیختن روح ورزش با پایداری و نگهداشت محیط زیستی		
P4, P1, P9, P10	۰/۶۱	۴/۳۱	۰/۸۱	۴/۰۶	ترویج ورزش های سازگار با طبیعت از قبیل تیراندازی کوهنوردی است سواری دوچرخه سواری قایق رانی چتر بازی و غیره	ترویج فعالیت های ورزشی مرتبط با محیط زیست	امنیت محیط زیستی
P6, P4, P7	۰/۸۲	۳/۸۲	۰/۷۰	۳/۸۳	آموزش حفظ محیط زیستی ورزشکاران رده های سنی پایه (نونهالان، نوجوانان)		
P1, P2, P12	۰/۶۲	۴/۳۱	۰/۶۲	۴/۱۳	معرفی قهرمانان ورزشی به عنوان سفیران محیط زیست		
P3, P5, P8, P11	۰/۵۹	۳/۷۱	۰/۷۶	۳/۶۶	استفاده از نمادهای خاص محیط زیستی در رویدادهای ورزشی		
P1, P5, P8, P11	۰/۶۶	۳/۷۵	۰/۷۸	۳/۸۸	پرهیز از شعارزدگی در زمینه پایداری محیط زیست		

شکل ۲ نیز نمایانگر کارکردهای ورزش بر امنیت پایدار محیط زیستی است که با استفاده از یافته های پژوهش حاضر ترسیم و ارائه شده است:

شکل ۲- کارکردهای ورزش بر امنیت پایدار محیط زیستی (منبع: خبرگان مورد مطالعه)

بحث و نتیجه گیری

دگرگونی نظام بین الملل پس از جنگ سرد به طور کلی مفهوم امنیت ملی را دچار دگرگونی نمود. از جمله مهمترین مشخصه های این دگرگونی، نیاز به تعیین جایگاه امنیت زیست محیطی در رویکرد امنیت ملی است. امنیت زیست محیطی با تهدیداتی سروکار دارد که نه تنها نتیجه غیر عمدی فعالیت های اجتماعی و اقتصادی است بلکه در مقایسه با تهدیدات نظامی خیلی کند پیش می رود، بنابراین افق های زمانی برای برنامه ریزی سیاسی لازم به منظور مقابله با آن بی نهایت گسترده است (زاده عمران و فرد زهرا، ۱۳۹۰). دو مفهوم یا پارادایم امنیت و توسعه پایدار از اوایل دهه ۹۰ میلادی و پس از ختم جنگ سرد با توجه به کاستی ها و اشکالات رویکرد دولت محور امنیت و توسعه لجام گسیخته مطرح شدند هر دو عمدتاً و روش هماهنگ و همگام سه ستون اجتماع اقتصاد و محیط زیست تاکید دارند و هر دو دارای نقاط اشتراک و توصیه هایی مشابه هم اند (قاسمی، ۱۳۸۷، ۵۴۳).

نگاهی کوتاه به وضعیت محیط زیستی در دهه‌های اخیر به خوبی نشان می‌دهند که نه تنها اثرات مخرب فعالیت‌های انسانی بر زیست‌محیطی کاهش نیافته بلکه توسعه فناوری شهرنشینی روز افزون و تبدیل مناطق کشاورزی روستایی به مناطق صنعتی و شهری موجبات آلودگی و تخریب روز افزون محیط زیست گردیده است. یافته‌های پژوهش حاضر نشان دهنده تشدید روند بی‌مهری به محیط زیست، از بین رفتن تنوع زیستی و تخریب و فرسایش در بخش‌های مختلف کشور است که تداوم آن در چند سال آینده ایران را با چالش امنیتی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی پر هزینه روبرو خواهد ساخت؛ با عنایت به چالش‌های روز افزون محیط زیستی ایران، در مرحله اول بازنگری در تعریف پایداری و امنیت با استفاده از اهرم‌های تقویت آن در نظر سیاستگذاران و تصمیم‌سازان حوزه‌های مختلف این مفهوم، موجب تاخیر در روند بحرانی شدن مسئله محیط زیستی خواهد شد؛ این مسئله لزوم توجه به راهکارهای پایداری و استفاده از ظرفیت‌های مختلف از جمله ورزش به عنوان پدیده‌ای همگیر پسند را در تقویت این موضوع دو چندان می‌کند که پژوهش حاضر نیز بدنبال ادبیات سازی پیرامون این موضوع بود.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد از نظر نمونه مطالعاتی ورزش می‌تواند در ۱۵ مفهوم مختلف نقش بسزایی در تقویت امنیت پایدار محیط زیستی ایفا نماید؛ استفاده از سیستم‌های بازیافتی مناسب به عنوان مهمترین شاخص، و پس از آن توسعه حمل‌ونقل عمومی عاری از آلاینده‌های فسیلی، استفاده از فناوری‌ها و تجهیزات ورزشی همسو با حفظ محیط زیست، کاهش مصرف انرژی‌های تجدید پذیر، ادبیات سازی با برگزاری کنفرانس‌های علمی و نشست‌ها و هم‌اندیشی‌ها، استفاده از انرژی پاک در تامین سرمایه‌های گرمایش و روشنایی اماکن، استفاده از برنامه‌های کاربردی تقویت پایداری، معرفی نخبگان ورزشی به عنوان سفیران محیط زیست، ترویج و توسعه ورزش‌های سازگار با محیط زیست، پرهیز از شعارزدگی، آموزش حفظ محیط زیست، ارایه جشنواره‌ها و فستیوال‌های ملی، جهت دهی به افکار عمومی از طریق رویدادهای ورزشی، استفاده از سمبل‌ها و نمادهای خاص محیط زیستی و در نهایت استفاده از فلسفه ورزش و آمیختگی روح ورزش با محیط زیست به ترتیب مهمترین مفاهیم مطروحه از طرف نمونه مطالعاتی بود.

سیستم‌های بازیافتی مناسب مهمترین نقش در امنیت پایدار محیط زیستی در بستر ورزش دارد؛ به عنوان مثال بازی‌های المپیک ۲۰۲۰ توکیو به عنوان "سبزترین المپیک تاکنون" توانست علاوه بر استفاده از بازیافت مواد الکترونیکی برای ساخت مدال‌های ورزشی قهرمانان المپیک، ۱۸ هزار تخت‌خواب مقوایی قابل بازیافت را با تحمل وزن ۲۰۰ کیلوگرمی برای بازی‌های المپیک ۲۰۲۰ طراحی نماید؛ کمیته برگزاری این مسابقات تلاش کرد تا با استفاده از تجارب سایر شهرهای میزبان (بویژه

لندن ۲۰۱۲ و ریو ۲۰۱۶؛ پرواضح است رویدادهای ورزشی و در راس آنها بازی های المپیک بهترین تریبون برای نمایش دستاوردهای نوین در توسعه سیستم بازیافت زباله است که نمونه دیگر آن را می توان در خلاقیت لوگوگ

^۱ (کمیته برگزاری بازی های المپیک ۲۰۱۲ لندن) دراستفاده از سطل زباله بیگ بلی^۲ دید که حجم زباله با استفاده از سلول خورشیدی واقع در سطل به ۱/۲۰ حجم اولیه کاهش می یابد. یکی از مصاحبه شوندهگان در این باره گفت:

"رویدادهای ورزشی مورد توجه طیف وسیعی از مخاطبان در سطح ملی و جهانی قرار می گیرند. بنابراین پلت فرم مناسبی برای انتقال پیامها و ارزشهای مهم اند. در بازی های المپیک ۲۰۲۰، کمیته برگزاری با اهمیت دادن به مفهوم پایداری، آن را در رأس برنامه ریزیها قرار داده، و از آن در جنبه های مختلفی به صورت عملی بهره برده است. یعنی فقط به شعار دادن حفظ امنیت محیط زیست اتکا نکرده، بلکه آن را به طور عملی نیز بکار گرفته است تا به واقع صاحب عنوان برگزارکننده سبزترین بازی المپیک شناخته شود؛ مصداق همان مثل معروف که به حرف نیست به عمل است. مصاحبه شونده دیگری در این زمینه ادامه داد:

"به عبارت دیگر به هر میزان وسایل و تجهیزات ورزشی از مواد و منابع تجدید پذیر و قابل بازیافتی باشد امکان اجرای فعالیت ورزشی مستمر برای تعداد بیشتری از افراد با هزینه کمتر میسرتر خواهد بود و بر عکس هر چقدر تولید وسایل ورزشی مستلزم صرف انرژی و منابع غیر تجدید پذیر باشد هم گرانتر بوده فلذا تعداد انسان کمتری امکان دسترسی به آن را دارند و هم اینکه این وسایل در تولیدشان کربن بیشتری تولید و بعد از استفاده نیز تبدیل به زباله های غیر قابل بازیافت خواهند شد و الودگی بیشتری را باعث میگردند. چنانچه المپیک ۲۰۲۰ ژاپن را از این لحاظ مورد بررسی قرار دهیم در می یابیم که تقریباً تمامی وسایل و تجهیزات و حتی اماکن ورزشی قابل بازیافت بوده و با مواد اولیه تجدید پذیر ساخته شده اند. به عنوان مثال حتی مدالهای المپیک از بازیافت گوشی های مستعمل مردم ژاپن و بازیابی طلا، نقره و مس موجود در آنها تهیه شد و سازه بسیاری از اماکن ورزشی المپیک توکیو ۲۰۲۰ بعد از برگزاری بازیها قابل پیاده سازی و حمل به مناطق دیگر جهان و استفاده مجدد آنها بود به همین جهت انرا پاک ترین المپیک برگزار شده تا کنون قلمداد کردند."

به عنوان نمونه ای دیگر مشعل بازی های المپیک ۲۰۲۰ از میراث زلزله و تسونامی ژاپن در سال ۲۰۱۱ ساخته یا لباس های داوطلبان این مسابقات از جنس پلی استر و بازیافت بطری های سطل

1. LOCOG
2. Big Belly

های زباله ساخته شده است. در بحث تکنولوژی حافظ محیط زیست رویدادهای ورزشی را می توان ویتترین آخرین دستاوردهای فناورانه در کاهش اثرات مخرب محیط زیستی دانست؛ در آخرین دوره بازی های المپیک اتوبوسی با سوخت کامل هیدروژنی وظیفه جایجایی و تحقق انتشار آلایندهی صفر^۱ را در دهکده توکیو بر عهده داشت. در همین دوره از مسابقات و برای اولین بار این کشور حجم دی اکسید کربن تولیدی از ۴/۵ میلیون تن در بازی های المپیک ریو به ۲/۹۳ میلیون تن کاهش که در تاریخ برگزاری بازی های المپیک قرن جدید، عدید بی سابقه بود؛ کمیته برگزاری بازی های المپیک پاریس نیز در برنامه ای با عنوان "باهم برای آب و هوا" تلاش کرده است تا با ۴۰ شهردار حاضر در معاهده آب و هوای پاریس تفاهم نامه ای را امضا تا علاوه بر استفاده از فضای المپیک در تسریع اجرای تصمیمات حافظ محیط زیست، کشورهای حاضر در این ابر رویداد را به حفظ محیط زیست و دوری از شعارهای سبزشویی متقاعد نماید.

در بحث ادبیات سازی و آموزش پیرامون حفظ محیط زیست ورزش و بطور خاص بازی های المپیک را می توان آینه تمام نمای آموزش دانست چرا که المپیزم (فلسفه المپیک) بستری مناسبی برای توسعه ایده ها و طرح های مبتنی بر حفظ محیط زیست است؛ کتابخانه جهانی المپیک، برنامه آموزشی المپیک جوانان و برنامه آموزشی ارزش های المپیک سه گانه توسعه و ترویج فعالیت های دوستدارانه محیط زیستی از طریق تقویت روحیه ممنوع دوستی و جوانمردی در ورزش است. کمیته برگزاری لس آنجلس به عنوان میزبان المپیک ۲۰۲۸، برای سال تحصیلی ۲۰۲۱-۲۰۲۲ مبلغ ۹/۶ میلیون دلار برای کودکان مدرسه ای این شهر هزینه تا آنها بتوانند پس از پاندمی کووید ۱۹ به فعالیت های ورزشی بازگشته و نسبت به میزبانی بازی های المپیک ادراک بهتری داشته باشند.

وبسایت جهان ورزشکاران در گزارشی ۷۷/۴ درصد ورزشکاران جهان را نسبت به وضعیت محیط زیست نگران دانسته که این موضوع را اهرمی مناسب برای توسعه سفیران ورزشی محیط زیست می داند؛ به عنوان نمونه در کشور ایران حمیده عباسعلی و علی پاکدامن به عنوان دو ملی پوش زن و مرد بصورت نمادین از سوی کمیته لمی المپیک به عنوان سفیران محیط زیست معرفی که این اقدام ارزنده می تواند با ارایه برنامه های عملیاتی نقش بسزایی در کاهش اثرات منابع انسانی بر محیط زیست داشته باشد. رییس وقت سازمان حفاظت از محیط زیست پس از معرفی این نفرات گفت:

"حفاظت از محیط زیست وظیفه ای ملی است و توجه به آن دوام حیات انسانی را در پی دارد و نمی توان اثر محیط را بر چرخه زندگی انسان ها نادیده گرفت. از سویی بدن سالم نیازمند محیط زیست

1. Zero Emission Transport

سالم است. ورزش و محیط زیست سالم با پیوندی ناگسستنی، سلامت ورزشکاران را موجب می‌شوند. هم‌چنین محیط زیست به عنوان یکی از ارکان منشور المپیک از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و ورزشکاران که به عنوان الگو و پرچم‌داران اشاعه فرهنگ در جامعه قلمداد می‌شوند، می‌توانند گام‌های مؤثری در مسیر ترویج و توسعه فرهنگی بر مبنای توسعه پایدار بردارند."

امروزه نگرانی‌های محیط زیستی به یک مسئله جدی امنیتی در مناسبات بین‌المللی تبدیل گردیده و دغدغه‌های مهمی را برای دولتمردان ایجاد نموده است. تظاهرات زاینده رود در آذرماه ۱۴۰۰ و بی‌آبی مناطق خشک و نیمه خشک همچون استان‌های اصفهان و خوزستان در سال‌های اخیر موجبات ناآرامی، شورش، نقض امنیت انسانی و در نهایت به مخاطره افتادن امنیت ملی کشور شده است و ادامه این روند جامعه را به سمتی خواهد کشاند که نقطه بازگشتی برای آن نباشد؛ تصمیمات دفعی و مقطعی اگرچه تا حدودی موجب کم‌رنگ شدن واژه بحران محیط زیست شده اما لزوم توجه مضاعف به این مقوله از طریق ابزارهای پرمخاطب و در راس آن رویدادهای ورزشی می‌تواند گره‌گشای بسیاری از مسائل امروز محیط زیست ایران باشد، لذا با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر و تجارب کشورهای موفق جهان در این زمینه پیشنهاد می‌گردد:

- از رویدادهای ورزشی به عنوان ویتترینی برای نمایش فعالیت‌های دوستدارانه محیط زیست استفاده و عامه جامعه بویژه کودکان را نسبت به خطر بی‌مهری و کم‌توجهی به این موضوع آشنا تا در آینده شاهد محیط زیستی پایدار باشیم؛ استفاده از تبلیغات مختلف محیط زیستی در انواع رسانه اعم از شنیداری، دیداری، نوشتاری، شبکه‌های اجتماعی و پیام‌رسان‌ها از جمله رویدادهای پرمخاطب بویژه مسابقات فوتبال می‌تواند به توسعه این امر کمک شایان توجهی نماید.
- تسهیل و تبلیغ دستاوردها، ابداعات و اختراعات حافظ محیط زیست در فضاهای ورزشی به منظور آشنا نمودن عامه مردم از این کالاها می‌تواند علاوه بر ترویج فرهنگ استفاده، موجبات پاکسازی و استفاده بهینه از پسماندها و زباله‌های تولیدی گردد.
- تدوین و انعقاد تفاهم‌نامه‌های همکاری بین نهادهای متولی ورزش کشور از جمله کمیته ملی المپیک و وزارت ورزش و جوانان با سازمان‌های حافظ محیط زیست کشور و به کارگیری اهرم‌های الزام‌آور به اجرای مفاد آن در کنار ارایه بسته‌های تشویقی توسعه اهداف دوستدارانه محیط زیست.

- استفاده از ورزشکاران به عنوان سفیران مورد تایید جامعه در جذب کمک های عامیانه به منظور احیای زیست گاه های در حال انقراض مانند آنچه در دریاچه ارومیه یا تالاب انزلی رخ داده است.
- ادبیات سازی پیرامون برنامه های توسعه فرهنگ محیط زیست از طریق برگزاری همایش های سالانه و دعوت تصمیم گیران این حوزه به منظور آشنایی هرچه بیشتر پایداری محیط زیست به عنوان درشت مولفه توسعه پایدار کشور

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر با حمایت و برگرفته از طرح ملی صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور با عنوان ورزش و تقویت امنیت جمهوری اسلامی ایران و کد ۹۹۰۱۹۱۵۵ صورت گرفته است.

منابع

1. AKHAVAN KAZEMI, M., Sadat Hoseini, T., Bahramipoor, F. (2019). Analysis of the Impact of Climate Change on International Security. *Research Letter of International Relations*, 12(46), 9-39. (Persian)
2. Alam, M., Fawzi, A. M., Islam, M., & Said, J. (2021). Impacts of COVID-19 pandemic on national security issues: Indonesia as a case study. *Security Journal*, 1-20.
3. Alizadeh, Omran & Pishgahifar, Zahra. (2011). Evolution of the concept of environmental security and security in the 21st century. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 6(14), 107-119. (Persian)
4. Bácsné-Bába, É., Ráthonyi, G., Pfau, C., Müller, A., Szabados, G. N., & Harangi-Rákos, M. (2021). Sustainability-Sport-Physical Activity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), 1455.
5. Badri, A. Y., SEDGHI, S., KHODADADI, M. R., & Shajie, R. (2021). Factors Affecting the Environmentally Sustainable Development of Sport Events in Iran: A Thematic Analysis.
6. Bitsch, V. (2005). Qualitative research: A grounded theory example and evaluation criteria. *Journal of agribusiness*, 23(345-2016-15096), 75-91.
7. Boozhmehrani, S., & Razavi, M. (2015). Identify and Prioritize the Strategies of Developing Environmental Culture. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 14(29), 129-142. (Persian)
8. Dingle, G. (2016). Sport, the natural environment, and sustainability. *SAGE handbook of sport management*, 531-558.
9. Farahani, Sh. & Mirzaei, M. (2017). The impact of environmental security threats to the national security of Iran. *Political and International Researches Quarterly*, 7(29), 171-191. (Persian)

10. Hoepfl, M. C. (1997). Choosing qualitative research: A primer for technology education researchers. Volume 9 Issue 1 (fall 1997).
11. Kaboodani, S., Azad Fada, S., Zareian, H. (2021). Strategies for Infrastructure of Green Sports Facilities. *Strategic Studies on Youth ans Sports*, 20(53), 285-308. (Persian)
12. Khorsandi, M., Kafi, N., Amadeh, H. (2017). Foreign Trade and Environmental Security of the Islamic Republic of Iran. *Strategic Studies Quarterly*, 19(74), 115-138. (Persian)
13. Loland, S. (2006). Olympic sport and the ideal of sustainable development. *Journal of the Philosophy of Sport*, 33(2), 144-156.
14. Mallen, C., & Dingle, G. (2020). Conclusions: Envision the future in sport environmental sustainability (sport-ES). In *Sport and Environmental Sustainability* (pp. 261-267). Routledge.
15. Mallen, C., Stevens, J., & Adams, L. J. (2011). A content analysis of environmental sustainability research in a sport-related journal sample. *Journal of Sport Management*, 25(3), 240-256.
16. Mashadi, A., salem, B., Niaghi, O. (2019). Environmental Terrorism: A Deconstructive Analysis of Its Types and Perpetrators. *Journal of Defense Policy*, 27(106), 113-141. (Persian)
17. Menshikov, V., Volkova, O., Stukalo, N., & Simakhova, A. (2017). Social economy as a tool to ensure national security. *Journal of Security & Sustainability Issues*, 7(2).
18. Millington, R., Giles, A. R., van Luijk, N., & Hayhurst, L. M. (2021). Sport for Sustainability? The Extractives Industry, Sport, and Sustainable Development. *Journal of Sport and Social Issues*, 0193723521991413.
19. Mohammadpour, A. (1398). *Anti-method: Philosophical contexts and practical procedures in qualitative methodology*. Publications: Logos. (Persian)
20. Moustakas, L., & Işık, A. A. (2020). Sport and sustainable development in Botswana: towards policy coherence. *Discover Sustainability*, 1(1), 1-12.
21. Ogunrinde, J. O. (2018). Routledge Handbook of Sport and the Environment. *Journal of Sport Management*, 32(5), 486-487.
22. Perić, M., Đurkin, J., & Vitezić, V. (2018). Active event sport tourism experience: The role of the natural environment, safety and security in event business models. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 13(5), 758-772.
23. Preuss, H. (2013). The contribution of the FIFA World Cup and the Olympic Games to green economy. *Sustainability*, 5(8), 3581-3600.
24. Qasimi, M. (2008). Relationship between Human Security and Sustainable Development. *Strategic Studies Quarterly*, 11(41), 527-544. (Persian)
25. Ranjbar Heidari, V., & Jamshidi, Ebrahim. (2015). Investigating the concept of environmental security with a look at the challenges of environmental security in Iran. *Socio_Cultural Research Journal of Rahbord*, 5(21), 199-231. (Persian)
26. Suderman, R. J. (2016). *Re-imagining the Church: Implications of Being a People in the World*. Wipf and Stock Publishers.

27. Trendafilova, S., McCullough, B., Pfahl, M., Nguyen, S. N., Casper, J., & Picariello, M. (2014). Environmental sustainability in sport: Current state and future trends. *Global Journal on Advances Pure and Applied Sciences*, 3.

ارجاع دهی

شریعتی فیض آبادی، مهدی؛ زارع رحیم. (۱۴۰۱). ورزش و امنیت پایدار محیطزیست. پژوهش در ورزش تربیتی، ۱۰ (۲۷): ۸۱-۱۰۴. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2021.10974.2129

Shariati Feizabadi, M; Zare, R; Mirzazadeh, Z. (2022). Sport and Sustainable Environmental Security. *Research on Educational Sport*, 10 (27): 81-104. (Persian). DOI: 10.22089/RES.2021.10974.2129

